

BULLETIN

Oudheidkundig Cultuurhisto-
risch Genootschap Landgraaf

September 1991

nr. 3

7de Jaargang

VAN HET BESTUUR

MUSEUM:

In het vorige bulletin meende ik te mogen berichten dat het gebouw aan de Curacaostraat geheel gerenoveerd was en gebruikt kon worden als museum van Landgraaf.

Deze mededeling was wat voorbarig, want op het ogenblik is een schilder nog altijd bezig en nu met de buitenkant, die ook een goede beurt krijgt.

Wel zijn we aardig opgeschoten met de inrichting. Dat betreft vooreerst het museum-deel. Lokaal 3 is nu gevuld met de geweldige gift van de heer en mevrouw Robberts. De oude bekende winkel aan de Hoofdstraat in Schaesberg is nu verhuisd naar het museum en er komt nog veel meer. Dat belooft een heel mooi lokaal te worden, hetgeen zal herinneren aan de toestand in onze streek van zo'n honderd jaar geleden. We moeten samen met Funs Robberts nagaan hoe we in dit lokaal 't Schaesberg van 100 jaar geleden weer tot leven kunnen wekken. Met het materiaal dat Funs hiervoor ter beschikking wil stellen, zal dat heel goed mogelijk zijn. Nu al staat in de winkel een opgestopt hondje, dat vroeger, toen honden nog een echt mooi hondenleven hadden in de Hoofdstraat liep en dat velen nog terugkennen.

In de beide andere museumlokalen staan nu 35 vitrines, die geschonken zijn door aannemer Jongen. Glazenier Van Ooijen bekijkt nu of hij glas kan leveren.

En dan moeten we deze vitrines gaan vullen. Waarmee? Ik moet bekennen dat ik dat nog niet weet. Toch maakt het Bestuur zich hiervoor niet al te veel zorg. Van allerlei kanten komen er suggesties en ook komen er al mensen uit Landgraaf met aanbiedingen van mooie collecties. In het vorige bulletin hebben we al beklemd toond dat we ons niet moeten laten opjagen. Eerst moeten we vitrines, kasten, tafels, wandborden klaar hebben en dan gaan we deze vullen. Keulen en Aken zijn ook niet op één dag gebouwd.

Sectiekamer, bibliotheek en bestuurskamer/keuken zijn nu redelijk ingericht, zodat er naar hartelust vergaderd kan worden. De sectie genealogie moet haar bezittingen nog overbrengen en ook de werkplaats voor archeologie is nog niet klaar. De bibliotheek raakt al aardig vol en gesproken zal nu moeten worden over het beheer hiervan. Daar zal een computer aan te pas moeten komen. Ik ben er van overtuigd dat we over enkele jaren een uitgebreide verzameling van wetenswaardigheden omtrent onze streek zullen bezitten.

In tussen hebben we op 3 september j.l. met een groot aantal leden vergaderd over de toekomst van ons museum. Er kwamen allerlei suggesties. Maar ook werd de vraag gesteld waar de talloze vondsten zijn gebleven die in onze streek zijn gedaan. Besloten werd deze vraag door te leiden naar de gemeente Landgraaf, de musea "de Thermen" en "Bonnefanten" en de Rijksarcheologische Dienst in Maastricht en Amersfoort.

BOKKERIJDEERS.

Ik vestig nog eens de aandacht op de mooie tentoonstelling over de Bokkerijders, die met medewerking van onze vereniging op het ogenblik gehouden wordt in het Landgraafse raadhuis. Ze is gedurende kantooruren geopend. In het kader van deze tentoonstelling zal op dinsdag 17 september om 20 uur de alombekende drs. L. Augustus spreken over de Bokkerijders in Schaesberg en Ubach. Alle leden zijn hierbij van harte welkom!

CONTACTAVOND.

Zoals we al eerder berichtten, houden we op de derde dinsdag van de maand een contactavond voor alle leden. We willen daarmee de onderlinge band tussen de leden

versterken. Hoe zo'n avond zal verlopen weten we zelf ook nog niet. We moeten dat proefondervindelijk vaststellen.

De eerste keer komen we op dinsdag 15 oktober om half acht (19.30) in het museum bijeen. De heer Kuyt zal dan een praatje houden over de geologie van de streek. U komt toch ook?

Wiel Ringens.

AANTREKKINGSKRACHT.

De aantrekkingskracht van de eëd,
En pats, dat dink is nieks mie weed.

Als vaas sjtong ste doa zoë sjun,
A sjerne lik ste doa op 't gebun.
Natuurluk is dit gans normaal,
Toch loester ins noa mie verhaal.
Rechóp hódde, of in ing tesj,
En get sjudde oet ing flesj.
Kwakste get van dig aaf,
Kiek, alles gehuurzaamt braaf.
Ing waterleiding is gesjproonge,
Hoe, dat drupelt toch noa onge.
Gans aanges woar 't hi-j gesjteld,
Sjtóm, zoonger diej magneet, de weld.
Krig koëtste gaar nit beginne,
Reëgens bómme nit verzinne.
Alles zjweëvet, nieks woar vas,
Caffe, soeker durg de kas.
Hoëg sjprongs te durg de lóch,
Tien teerge ce dat dat nit moech.

Vool ste, bloof ste hoëg haange,
Alling nette um dig óp te vaange.
Nee, lot mar wiej vier 't noe hant,

De weld mit al zieng tramelant.
Ech voël good kunt toch vâ beave,

En had ós reën en zón gegoave.
En doarum is het hiël get weed.
De aantrekkingskracht van de eed.

Mariet Hensen

SEKTE DIALEKT

Over de gebeurtenissen rondom ons nieuwe Heemkunde gebouw zal ik het maar niet hebben. Daar zijn genoeg mensen, die dat alles uit de doeken doen. Dus maar eens een dialekt-probleem. Ik hoor het mijn kennissen zo vaak zeggen: "Ik vind dialektstukjes en gedichten zo leuk...als jullie ze voordragen...maar lezen? Dat kan ik met de beste wil niet.

En daar zoude we nu zo graag iets aan doen. Met een klein kursusje dialekt-grammatica zouden we die mensen graag over de streep willen helpen dat ze hun moederstaal ook kunnen lezen en misschien zelfs schrijven.

Wij schrijven volgens de "Aanwijzingen voor de spelling van de limburgse dialekten" van de vereniging Veldeke. Een paar uittreksels hieruit:

De belangrijkste eisen, waaraan een spellingsysteem moet voldoen zijn deze twee:

a leerbaarheid; dat betekent dat het systeem zo eenvoudig en zo consequent mogelijk moet zijn.

b bruikbaarheid; de bruikbaarheid van een spellingsysteem wordt in hoge mate bevorderd, wanneer het aansluit bij andere, reeds bekende regelingen, dat bevordert de leesbaarheid.

De aanwijzingen voor de spelling van de limburgse dialekten uit 1983 zijn in feite niet veel meer dan een aansluiting bij en een aanvulling op de uit 1942 en 1953 daterende Veldeke-spelling van resp. Dr. W. Roukens en Dr. J.C. Kats.

Het zou te ver voeren, hier nader op in te gaan. Geïnteresseerden kan ik alleen maar aanraden, dit handige, beknopte, maar zeer duidelijke boekje zelf aan te schaffen.

Wij laten al de andere limburgse dialekten buiten beschouwing, die in dit boekje behandeld worden en zullen ons alleen tot het "Landgraafs" beperken.

We zullen volgende keer allereerst de korte klinkers behandelen: a e i o u en daarna de korte klinkers met naslag...en zo verder.

SECTIE ARCHEOLOGIE EN CULTUUR.

Op onze bijeenkomst in juli hebben de leden over allerlei zaken kunnen bijpraten.

In augustus hielden we een archeologische wandeling door Rimborg, waaraan door een flink aantal mensen werd deelgenomen. Het thema was, het vermoedelijk verloop van de Romeinse weg en de archeologische vondsten rondom.

Ondertussen zijn we bezig met het overbrengen van pottenbakkersscherven afkomstig van een aantal ovens uit Landgraaf. Deze moeten gewassen, gedroogd en geregistreerd worden. Daar hebben we nu in ons nieuwe gebouw een "natte ruimte" voor gekregen.

Misschien dat nog een aantal scherven in elkaar passen. Een leuk karwei voor de komende winter, waarvoor we nog een aantal mensen kunnen gebruiken. Laat 't even horen.

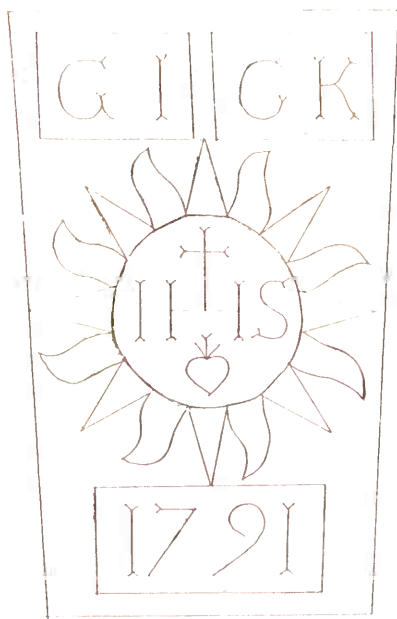
SCHENKING FUNS ROBBERTZ.

De "grote stukken" van de winkelinventaris van de zadelmakerij van Funs Robbertz zijn naar het museum overgebracht.

Ook enkele niet-leden; André Palmen en Piet Schendelaar hebben ons spontaan meegeholpen met sjouwen.

Ook de mensen van de gemeente Landgraaf zijn we onze dank verschuldigd voor hun medewerking bij het vervoer.

Van de achterkant van de winkelkast ontbreekt een gedeelte. Hiervoor is een timmerman aangezocht, die zijn medewerking heeft toegezegd om dat deel bij te maken.

EEN GEVELSTEEN

Wij vertellen hieronder heel in het kort iets over de nieuwste aanwinst voor ons museum en in het Jaarboek 1991 geven wij een uitgebreid verhaal en wij zullen proberen dan tevens enkele foto's van het huis en de gevelsteen te vertonen.

Enkele weken geleden kregen wij van dhr. Jung uit Schaesberg een prachtige tip.

Hij wist dat dhr. J.A.Hoenen uit de Hoofdstraat 41 te Schaesberg een gevelsteen in zijn bezit had.

Deze heer J.A.Hoenen was, naar dhr. Jung ons wist te vertellen, wel genegen om deze steen af te staan aan ons museum.

We lieten er geen gras over groeien en stapten naar de Hoofdstraat nr. 41. Dhr. Hoenen ontving ons zeer vriendelijk en toen hij ons aangehoord had was hij blij dat de steen nu op een plaats terecht zou komen waar hij tentoongesteld zou worden.

Ca. 8 jaar geleden, voorjaar '82 of '83 werd naast zijn woning een mooi oud vakwerkhuis afgebroken en toen had hij de gevelsteen kunnen redden. Trots liet hij ons de steen zien en wij waren enthousiast over de toestand waarin deze 200 jaar oude steen zich bevond en namen hem dankbaar van hem over. Wij zijn er zeer blij mee.

Dhr. van Dijck geeft hiernaast een verklaring van de voorstelling op de steen.

I H S is het monogram van Jezus. Het zijn de eerste drie letters van de naam Jezus in Griekse hoofdletters : vol uit : 'I H Σ O Y Σ . Schrijft men die naam met de eerste letter als hoofdletter en voor het overige met kleine letters, dan is de Griekse schrijfwijze 'I η σ o u ς , in het Latijn Iesus of Jesus.

Later beschouwde men de letters ook wel als de Latijns hoofdletters I H S , de beginletters van Iesus Hominum Salvator (Jezus, verlosser van de mensen). Anderen zagen er de beginletters in van de eerste drie woorden van In Hoc Signo Vinces = In dit teken zult gij overwinnen. Het monogram heeft sinds de 15^e eeuw een grote verbreiding gevonden, veelal met een Latijns kruis door de letters. Het is door de orde van de Jezuïeten als devies of ordeteken aangenomen en komt in de door deze orde beïnvloede kunst veel voor.

Een bekend monogram van CHRISTUS (Christogram) is X P , waarbij deze letters met elkaar verbonden worden geschreven. Het zijn de Griekse hoofdletters X = Chi en P = Rho, de beginletters van het woord X P I Σ T O Σ = X ρ i σ t o ς = Christus.

Dit teken werd door Constantijn de Grote, keizer van het Romeinse rijk van 306 tot 337, in zijn banier opgenomen.

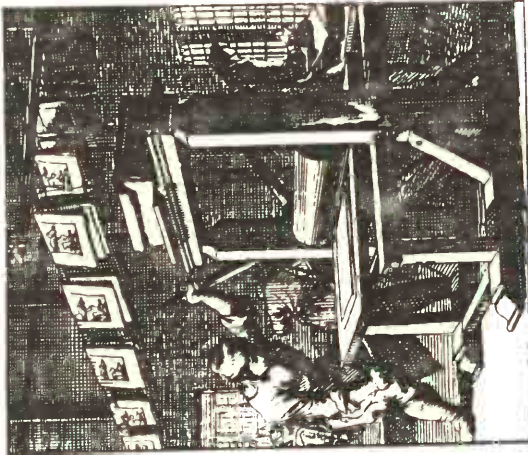
De hierboven genoemde woorden In hoc signo vinces (in dit teken zult gij overwinnen) staan eveneens in verband met keizer Constantijn de Grote.

Deze zou in 312 vóór de slag bij de Pons Milvius te Rome aan de hemel het teken van het kruis hebben gezien, waaronder in het Grieks geschreven stond : Overwin hiermee. De Latijnse versie daarvan is : In hoc signo vinces. In die slag versloeg hij de (eveneens) tot keizer uitgeroepen Maxentius. Van het visioen is melding gemaakt door twee bekende tijdgenoten van de keizer, zijn biograaf Eusebius en de leraar van Constantijns oudste zoon (Crispus), Lactantius. Constantijn verloor zijn veldtochten tegen de christenen vrijheid van godsdienst (Edict van Milaan) verplaatste zijn residentie van Rome naar Byzantium dat sinds 330 Constantinopel werd genoemd. De tegenwoordige naam Istanboel (sinds 1453) schijnt 'n Turkse verbastering van Constantinopel te zijn.

(Opm.: De Griekse hoofdletter X klinkt als "onze" Ch, en P klinkt als onze R. Men vindt de klanken terug in Chroom)

DE PLAATDRUKKER.

't Geen 't bert in zich besluit, Dat drukt het van zich uit.

't Papier, gelegen op de plaat,
Mits dat het door de persing gaat,
Ontfangt een afdruk van haar wezen :
De ziel, gedrukt op 't eeuw'ig goed.
Ontfangt Gods beeld in zyn gemoed,
Waar door hy eeuw'ig word geprezen.

DE BOEKDRUKKER.

Schep uw geluk Uit pers en druk.

Druk uw gemoed op 't woord des Heeren,
Zo dat de heil'ge letter net
In 't herte over word gezet,
Waar naar gy u moogt reguleeren,
En dat gy 't geen dat God behaagt,
Geduurig in uw boezem draagt.

DE BOEKBINDER.

Het oog van 't eeuw'ig wesen
Kan 't boek uws herten leezen.

Lag 't weeten heim'lyk in de hoeken,
Waar dat de weg ten hemel leid,
't Was waard de wereld door te zoeken:
Maar nu 't den mens word klaar gezeld
In 't heilig boek, van God gegeven,
Steekt hem de waig van 't heilig leven.

DE SCHOOLMEESTER.

Maak medicyn Niet tot fenyn.

Door letterkonst, zo hoog verheeven,
Is ons veel nut en heil gecreeven,
Dat ons de weg ten hemel toont:
Maer, on het schuim van 't goud te scheiden,
Is 't misbruik dezer konst te myden,
Op dat de wysheid ons bekront.

HET EINDE VAN DE I.A.O.

In juli 1991 is de firma Wolter begonnen met de sloop van de I.A.O. gebouwen te Nieuwenhagen. Deze gebouwen lagen min of meer ingesloten op de hoek Hoogstraat - Wilhelminastraat. Reeds eerder in 1979 waren de kapelanie en het partronaat gesloopt. Sindsdien lag het braakliggend

Botanische tuin

Op het braakliggend terrein Hoogstraat, hoek Wilhelminastraat heeft de firma Bodemgoed (makelaar in onroerend goed) uit Eindhoven kosten noch moeite gespaard om een tuin met inlandse (on)kruiden in te richten. Nu het projekt haast voltooid is, wordt de Nieuwenhaagse bevolking opgeroepen om de tuin in gebruik te nemen. Op zondag 2 september zal de officiële opening plaats vinden door de wethouder van welzijn en cultuur, die door zijn oogluikende medewerking van doorslaggevend belang was bij de totstandkoming van deze paradijselijke toestand.

terrein er onverzorgd en troosteloos bij, zonder dat er ook maar iets aan werd gedaan. Iemand heeft in 1984 eens een artikeltje in het Ensu-Weetje geplaatst als zou het terrein een botanische tuin moeten voorstellen.

De afkorting (N.V) I.A.O. staat voor; Internationale Autobus Onderneming.

De N.V. werd opgericht op 3 februari 1924 door de heer H.J. van Kan. Het was een familiebedrijf bestaande uit: vader, moeder, dochter en drie zonen. Reeds eerder had de heer Meijer een busonderneming in het leven geroepen, deze zou in 1927 door van Kan worden overgenomen.

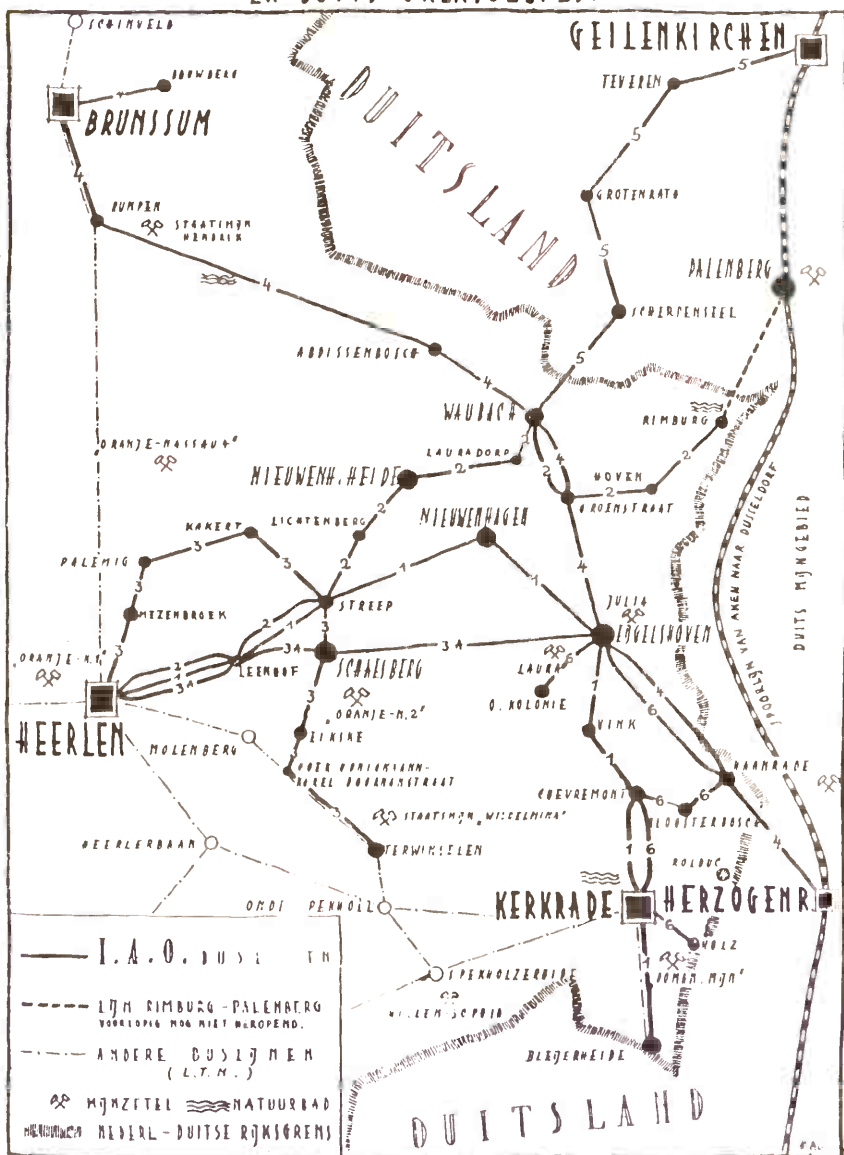
Verder waren hier nog de busondernemers Borghans en Goffin actief.

Mathieu van Kan was het technisch brein in de onderneming. Dit was ook wel nodig, want de oude heer van Kan schijnt niet altijd even lief en geduldig voor de automotor te zijn geweest, als deze weer eens niet wilde lopen.

Het waren soms moeilijke tijden om steeds maar weer te zorgen de bussen klaar te maken voor de lijndienst.

De beide andere broers Hubert en Sjeng waren meer geschikt voor de administratieve bedrijfsvoering. Ze liepen er altijd goed gekleed in passend kostuum bij. Het personeel sprak hen later aan met directeur. 's Morgens om vier uur werd al begonnen om de bussen bedrijfsklaar te maken voor de lijndienst Heerlen - Nieuwenhagen - Rimbarg. In 1928 breidde de dienst zich uit tot aan de grens naar Duitsland, daar-

I.A.O. - AUTOBUSLIJNEN IN DE OUDE MIJNSTREEK EN DUIJS GRENSGEBIED.

vandaan de internationale aanduiding.

Vele ouderen zullen de sloop met enige weemoed hebben gadeslagen: Want er is nogal wat gespeeld door de jeugd, bovenaan de "vaart", de oprit naar het plein waar de autobanden lagen en de oude autobussen stonden.

Vele verhalen van gebeurtenissen, die zich rond het bedrijf hebben afgespeeld zijn bekend. Van enkele kleine voorvallen wil ik U deelgenoot maken.

Een aantal kinderen waren in de opgestapelde autobanden gekropen om stiekum sigaretten te roken. De oude heer van Kan zag rook uit de banden omhoog stijgen en bedacht, dat men weer eens vuurtje gestookt had in de banden en goot er enkele emmers water in. Even later kropen kletsnatte figuren uit de banden omhoog.

Of die keer dat hij uit de nog rijdende bus sprong om ons te pakken en zich nog net bedacht en terugrende om vlak voor een heg tot stilstand te komen. Roven aan de vaart lag het woonhuis van "d'r Juzep" en "t Tina" Franken en kinderen. Het woonhuis was gedeeltelijk in vakwerk uitgevoerd. Vast aan het woonhuis was een grote schuur aangebouwd door middel van een doorlopend dak. Achterom lag nog een bakoven. Geen wonder dat hier steeds een grote toeloop van jeugd was. 't Tina plachtte dan ook dikwijls te roepen: "Heej is loeter ing verwaarsjoël". Ook de ouderen kwamen aan hun trekken. Gezeten op oude autobanden, die onder de dakoverstekken van de schuur geplaatst waren, had men een prachtig uitzicht op alle bedrijvigheid rond de garage. Vaak kwam d'r ouwe van Kan bij d'r Unghie zoals d'r Juzep ook genoemd werd, en de andere ouderen op de bank zitten.

'sAvonds werden spookverhalen verteld. De jeugd die meegeluisterd had, durfde daarna niet meer alleen naar huis te gaan.....

Op de lijndienst van de bussen ging het gemoedelijk toe. Natuurlijk er waren vaste halteplaatsen maar als iemand zijn hand opstak stopte de bus ook.

Ook kinderen die geen geld hadden werden meerdere malen door de chauffeurs meegenomen.....

HET EINDE.

Steeds meer autobusondernemingen werden ondergebracht bij de grote V.S.L. (het Verenigd Streekvervoer Limburg. En voor "van Kan's" Garage en Autobusonderneming BV te Nieuwenhagen" zoals in de krant te lezen stond, kwam het einde. Op 1 jan. '84 werd de I.A.O. Nieuwenhagen opgenomen in de V.S.L.

VSL neemt IAO over

NIEUWENHAGEN - De directie van het Verenigd Streekvervoer Limburg (VSL) in Heerlen verwacht dat per 1 januari de lijndiensten van de IAO (Van Kan's Garage en Autobusonderneming BV te Nieuwenhagen) uitgevoerd kunnen worden door het VSL. Besprekingen met de directie van het Nieuwenhagense bedrijf zijn grotendeels afgerond.

Buiten de onderhandelingen blijft de sector toer- en groepsvervoer van IAO. Door de overname van de sector openbaar vervoer van IAO zullen 23 chauffeurs bij VSL in dienst komen. VSL neemt zeven autobussen over.

Het familiebedrijf van de I.A.O. aan de Berghofstraat te Eygelshoven waarmee de I.A.O. Nieuwenhagen in de loop der jaren haar activiteiten samen bundelde zou spoedig volgen.

Op 1 juni 1986 werd dit deel van de I.A.O. door de V.S.L. overgenomen.

W.Beckers.

VSL neemt IAO over

HEERLEN - Met ingang van 1 juni van dit jaar zal het Verenigd Streekvervoer Limburg (VSL) het nog zelfstandige deel van de Internationale Autobus Onderneming (IAO) in Eygelshoven overnemen. De overname, die naar verwachting volgende week zal zijn afgerond, zal niet tot ontslagen leiden bij de 25 personeelsleden van de IAO. Tien autobussen van de IAO zullen door het VSL worden overgenomen. Welk bedrag met de overname is gemoeid, wilde men in afwachting van de deze week plaatsvindende gesprekken met het personeel niet zeggen.

In 1984 nam het VSL al één deel van de IAO over. Nu komt ook de tweede, Eygelshovense poot onder de vleugels van het Verenigd Streekvervoer te vallen. Dat houdt onder andere in dat de huidige IAO-lijnen vanaf 1 juni door het VSL worden onderhouden. De IAO rijdt een aantal lijnen in de driehoek Brunssum, Heerlen, Kerkrade.

Met de overname van de IAO houdt de laatste nog naast het VSL bestaande zelfstandige lijnbusdienst in Limburg op te bestaan. In relatief korte tijd zijn nu alle lijnbusdiensten en -dienstjes in Limburg conform de wens van het Rijk - die veel geld op dit soort openbaar vervoer toelegt - geconcentreerd in het VSL.

Dinsdag 8 april 1986

DE LETSTE LIEDGES.

't Reen make van ôs heemkunde-heem

Van alle zieë koame ze; d'r inne te voot, d'r angere ôp d'r fiets en de mieëtste, (wie ken 't ôch angesj in dis lied) mit d'r auto. Mar allenuij houwe êe dink vuer ooge.... Die boeht moeët reen! 't How ôch gikkerinne inne emmer, sjpôns, zeemleer en sjroebloemel beij zich. Doe koeët 't sjpèl beginne; Mevrouw Nederpel woar d'r poelbaas; die verdelet 't werk en keek of aal gôd gedoa woëd. Doa koam ôch nog inne groeëte Hollender (Kuy1) mit ee luumelke va tieën beij ticën (centimeter)iggen heng en wool doomit 't gansen gebow oongerhengs neume. De vinstere woëte flink gewesje. Dat moch ôch wal, want doa koeëts te nit mieë durch hin kieke, zoeë verzowt woare die. Dat woar 't werk vuer de vrouluu. De mansluu sjroebete de ead, alsof ze 't allezeleave gedoa houwe. 't Deet mich leed, dat ich ginne foto-apparaat beij mich bewaart; doa houw ich geer ing foto van gekniepsjt en doe noa hön vrouluu gesjikt.... Dan moeëte ze heem ôch goa poetse; dat gef ich uch ôp ee brifke.

Ich gông ee lokaal erin, woa 't muzeum kunt. Doa versjrek ich mich toch vur inne ouwe ôpgesjtôpde hönk... Teminste, doa moeët hea vur durch ga. 't How ôch wal get voet van ee küsjke. Mar 't zal zieëker wal ee leef deer zieë gewea; angesj houwe ze 'm nit zoeë good bewaart.

Um ellef oeër houw mevrouw Ringens d'r kaffie voadig. Doe woëet ôch ins gekieëke, wie wied dat v'r woare... en wat v'r nog nuij moeëte. En dat woar nog gans veuel. Dus mar wer wieër mit d'r kroam. Aaf en tow hoeëtste inne sjreij.. Wea hat miene sjroebloemel?? Of, woa is miene emmer noe wer geblieëve? Ja, doe moeëts aal vashaote; ze klauwe dich 't gesjieër ônger de heng oeht. D'r Wiel Beckesj zoog oeht wie Hendrik-Jan-De-Tuinman. Doarum moch hea ôch de vinstere va boehete wesje. En wenste kôt beij 'm in de buurt koams, kroogste ing veag mit.

Noa ee paar sjtônd mit zieëvetieën maan flink aapakke, woar 't gebow blietse-blank. 't Is te hoape, dat 't beijgehaote wead.

Wat mich betref, kenne v'r dri trekke!

Elly Janssen.

MEN MOET HET MAAR WETEN. (vervolg)

Onder deze titel lazen wij in Bulletin nr.1 van dit jaar dat in Landgraaf een straat met twee namen te vinden was. Ja letterlijk te vinden, want in onze gemeentelijke registratie was of is deze niet vermeld.

Het genoemde bulletin was nauwelijks onder onze leden verspreid of de nodige reactie's werden gehoord. Verheugend dat velen de gemeente afstroopte en op speurtocht gingen naar verborgen onduidelijkheden. Het zoeken werd nog aangemoedigd door een artikel in het Limburgs Dagblad van 19 augustus 1991, onder vermelding; Straten onvindbaar voor ambulance".

Wij vermelden hier ook nog maar eens dat ambulance-personeel steeds vaker wordt geconfronteerd met onleesbare of onvindbare straatnamen. Hierdoor gaat soms kostbare tijd verloren, tijd die van levensbelang kan zijn voor de patient. "Het is echt af en toe een zootje" zegt een medewerker van de ambulancedienst in Heerlen. Via genoemd krantenbericht vraagt deze dienst naar een duidelijke en zichtbare aanduiding van straatnaam en huisnummer alsmede een uitgebreid straatnaam register.

Maar wat te doen met niet geregistreerde straatnamen?

Vroeger gaf men de naam van de agrarische ligging aan een huis of plaats. Ook gaf men het beroep van de bewoner aan het huis, zelfs de bijnaam van de bewoner werd wel genoemd. "D'r witte op genne Scheet" was een bekend café te Schaesberg (dorp). Algemeen bekend is b.v. "D'r Gieze" of; "Bij d'r Theunisse in gen Vaat", een landbouwer op de Lichtenberg.

De "Peakvot" was de schoenmaker en het "Kritsmaenke" de pastoor te Nieuwenhagen. "D'r Great a gen Stene kruts" was het café te Waubach evenals "d'r Frens in der berg".

Was een cafébaas gezegend met een aantal dochters dan telde men het aantal "batsen" (billen) en velen wisten dan wel waar het café te vinden was. Sprak men op de Lichtenberg over de "veldhon" of "d'r Gerards in de kieskoel", dan wist iedereen dat met "veldhon" het kleine vrouwtje uit het Rindershuske (vrouw Reinders) bedoeld was en Gerards die woonde in de grindgroeve aan de Oude Landgraaf. Enz, enz.

Heden ten dage komt men echter met deze verleden-tijd-aanduidingen niet verder en probeert men meer duidelijkheid of een overzichtelijk geheel te verkrijgen. (Zie art. Limburgs Dagblad) Ongeacht deze goedbedoelde duidelijkheid worden de vroegere methoden van plaatsaanduiding nog gebruikt of in ere gehouden. Her en der worden, soms met een goede bedoeling, soms met een vrolijke noot nieuwe benamingen gecreëerd.

Een en ander is in Landgraaf niet vreemd en zo ontstonden o.a. de aanduidingen als: Vanooosterboschgats, Von Nievelsteinstraat, Pastoor Custerspad en de Vijgenstraat.

Hieronder, voor alle duidelijkheid, waar men deze kan vinden.

1. Vanoosterbosgats ligt in Nieuwenhagen en is reeds vermeld in bulletin nr.1, 1991.
2. Von Nievelsteinstraat is te vinden in Waubach nabij het sport-complex (sporthal)
3. Pastoor Custerspad ligt naast de kerk te Nieuwenhagen.
4. Vijgenstraat te Schaesberg te vinden in de Hoofdstraat tegenover de winkel Kreuts.

Naar wie of waarom zijn deze straten genoemd?:

1. Van Oosterbosch is de door vrijwel iedereen in Landgraaf en ver daarbuiten bekende, steeds lachende of goed gemuste "Chef de Police. Hij kreeg dit straatnaambordje aangeboden tijdens een huiselijk feestje.
2. Von Nievelsteinstraat werd door de geregelde sporthal-cantine bezoekers aangeboden aan de trouwe bezoeker die met vaste tred de cantine bezocht om deze dan soms met onvaste tred te verlaten door de naar hem genoemde straat naast de sporthal.
3. Pastoor Custerspad, genoemd naar de pastoor te Nieuwenhagen van 1974 - 1990. Het bord werd geplaatst door of via het kerkbestuur bij zijn vertrek. Het pad is gelegen in de groenstrook naast de kerk.
4. Vijgenstraat is te vinden als zijstraat van de Hoofdstraat te Schaesberg bij de slagerswinkel Vijgen. Dit als toegangsweg (plein) naar de autoboxen en/of slagerij Vijgen en Wiersma.

Uit deze opsomming blijkt dat slechts bij een aanduiding het waarom (met name "pastoor") werd aangegeven. Dit in tegenstelling tot vroeger.

De oude agrarische of kadastrale namen worden, ook officieel, steeds minder gebruikt, men bedient zich, ook in onze gemeente, veel meer van voor dit gebied onbeduidende persoonsnamen.

Bij het huidige aantal straten en pleinen blijkt dat een en ander, bij geen duidelijke bekendmaking, het ambulance personeel geen gemakkelijke taak heeft.

Mankeert het nu aan duidelijke straatnaam vermelding of aan een incompleet straatnamen-register.?

Wie zal het zeggen?

ha.er.